NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 8. februara 1854. *List 11.*

Kako gospodariti, da se dohodki kmetijstva povikšajo tudi z majhnim premoženjem?

(Dalje.)

4. Je gospodar skerbel za pomnoženje klaje in gnoja, mora skerbeti tudi, da si napravlja velik kup téčnega gnoja.

Če se obernemo po kmetijah, se bodemo koj prepričali: kako malo obrajta veči del naših kmetovavcov vrednost gnoja. In vendar je gnoj pri vsakem gospodarstvu prava zlata ruda. Med dobrim gnojem in med izluženo steljo pa je razloček kakor noč in dan.

Kdor hoče zboljšati slabo gospodarstvo z gnojem, naj ravná takole:

Na dvorišu ali kjer koli ima gnojnišče biti, naj se napravi plitvi skledi podobna, 2 čevlja globoka jama; dno naj se prav terdno zabije z ilovco, da se gnojnica skoz njo izcejati ne more.

Na ilovco se verže kokoršne koli parstí, naj bolje je blato iz kakšnega grabna ali bajerja, ali pa rušine, in na to naj se kida vsaki teden gnoj, ena lega zraven druge, dokler ni dno popolnoma z gnojem pokrito.

Na ta gnoj naj se nameče spet parstí, da bo za podlago druzega gnoja, ki čez njo pride. Parst se napije gnojnice, in taka parst je naj bolji gnoj za senožeti.

Kdor hoče še poboljšati gnoj v hlevu, da se ne skadí in amoniakovega duha ne zgubí, naj ga potresa včasih z gipsom, ali pa poliva včasih s hudičevim oljem (žepleno kislino), ktero je poprej z obilo vodo zmešal, da ni prehudo. Tako gleštan gnoj obderží vès smerad v sebi, in to je na dve straní dobro: 1. smerad ta je ravno perva moč gnoja, ki se mu na to vižo ohrani, 2. ker smerad ta iz gnoja izpuhteti ne more, je hlev za živino veliko bolj zdrav.

Če pa kmetovavec ne more parstí na gnoj devati, ga je treba tako na gnojnišče spravljati, da v sredi ostane luknja, v ktero se vliva včasih gnojnica, da tako gnoj zmiraj vlažen ostane.

Da se pa senožeti kar hitro naredé rodovitne, je treba en del živinskega gnoja porabiti v podobi gnojnice. Zatega voljo naj se v žleb hleva, v kterega se gnojnica vjema, večkrat vode vliva, kravjek v žleb pometa in iztok take gnojnice iz hleva s prilito vodo polajša, gnojnica pa po tem nabira v čebrih ali kadéh, ki so blizo hleva postavljene.

Če gospodar vidi, da se gnojnica v kadéh v mehurčke peniti začne, naj prilije nekoliko z vodo zmešanega hudičevega olja ali pa v vodi stopljenega železnega vitriola; naj pomeša vse dobro, in dobil bo gnoj za senožeti, na kterih, kakor nekdaj Franklin na deteljših z gipsom, bo očitno pisati mogel: „glejte moč gnojnice!“ to e, kamor bo gospodar to gnojnico polil, bo rastla trava tako očitno, da bo lahko razločil tako pognojen kraj od vsacega druzega.

Tisto mervico človečjeka in scavnice, ki se nabere v vsaki hiši, ne more gospodar boljše porabiti, kakor da ju pomeša z govejo gnojnico; le vode je treba takrat več prilivati in scer na en del terdega gnoja blizo 6 delov vode.

Da dobro gnojnišče mora biti s streho pokrito, s košatim drevjem zavoljo sence ograjeno ali saj scer v senci postavljeno: to je, tako rekoč, abeceda umnega kmetovanja, — le žalibog! da še večína naših kmetov ni prišla do te abecede, do tega spoznanja!

Tako umno z gnojem ravnati, ni treba nobene učenosti, in če so se tega Belgianci, Lombardi in Švajcarji že zdavnej naučili, se bojo naučili vendar tudi naši Slovenci, kterim je Bog dal umne glave.

(Konec sledí.)

Živinoreja na Holandskem,

in kaj bi se smeli naši živinorejci učiti od nje.

(Dalje.)

Kako molzejo Holandci krave.

Spomladi pridejo molzne krave na pašo, kjer ostanejo neprenehoma noč in dan, in jih molzejo na posebnem molzišu, ki je ograjeno in s košatim drevjem zasajeno.

Molzejo možki in ženske, ki nosijo majhne sodčike seboj, ali jih tovorijo osli ali majhni konji. Vsako kravo molzejo dvakrat na dan, zjutraj ob štirih ali petih, zvečer ob petih ali šestih. Hlapec ali dekla se vsede na nizko prukico in molze po navadi ali sesca ene straní ali navskriž.

Vsede se pa hlapec ali dekla, ki molze, večidel na desno stran krave. Je žehtar polen, se vlije mleko skoz žimnato cedílo v sodec. Ko so vse krave na paši pomolzene bile, se mleko berž nese ali pelje domú.

Pozimi v hlevu se molzejo krave tudi le dvakrat vsaki dan; mleko po molži se z naj večjo skerbjo berž precedí (ker v hlevu se še lože ognjusi na eno ali drugo vižo), in vlije na posodo, ki je za spravljanje mleka določena.

Vso mlečno posodo (žehtarje, sodce, latvice, pinje, sirnike) deržé Holandci tako snažno, da bi se naši ljudje čudili viditi to snažnost. Za to pa Holandcom tudi ni treba copernic dolžiti, da jih nadležjejo pri mlekarii! Če ima gospodar blizo pri rokah tekočo vodo, kak potok ali studenec, omiva mlečno posodo vselej raji v taki vodi, kakor v kakošni drugi. Novo leseno posodo pokladajo več časa v vodo, da se čisto izluži. Scer vsako posodo vsak dan popolnoma snažijo, pomivajo in s pepélom poribajo. Pomivajo pa posode le s čisto in merzlo vodo iz studenca, potoka ali iz štirne. Kadar so posodo omili z merzlo vodo, jo denejo še v kotel s kropom; po tem jo še enkrat omijejo z merzlo vodo, da ne

kaplice več starega mleka ali kakošen duh po njem ne ostane v nji. Ravno tako snažno ravnajo tudi z drugo neleséno posodo.

Je mlečna posoda čisto osnažena, jo obesijo na količe, da se osuší na zraku.

Holandski gospodar je po obilnih skušnjah prepričan, da snažnost, to je, naj večja snažnost je perva in perva potreba, in da le tisti si pridobiva z mlekarijo naj večji dobiček, ki sberbí na vsako stran za naj večjo čednost v posodah in shrambah mleka, sirovega masla in sira.

Res, da tudi pri nas so umni gospodarji in umne gospodinje, ki snažno ravnajo z mlekom, — al le malo je tacih lepih izgledov, za ktere pa večina druzih malo porajta ali celò nič. Namesti tega se raji prepirajo s copernicami ali druzimi vražami, da jim je „narejeno“ bilo. Res jim je narejeno bilo — po nesnagi in nemarnosti lastni.

(Konec sledí.)

Premišljevanje

narave in previdnosti božje v nji.

Poslovenil Mihael Verne.

Opazke o ledu.

Voda, ki jo mraz stisne v ožji prostor, se spremení pri večjem mrazu v neko gosto telo, ki mu pravimo led. Ta sprememba, ki se pozimi vsaki dan pred našimi očmí godí, je vredna natanjčnišega prevdarjanja, da se soznanimo z nekterimi prikaznimi, ki se razodevajo v zmerznjeni vodi.

Led je lahkejša reč ko voda. Če se zmerznjena voda postavi v mlačen kraj, tako, da se na krajih posode razpustí ali raztopí, se lahko vidi, da led na vodi plava; ako bi težji bil, bi se moral pogrezniti v njo. Ta manjša teža ledú pa izhaja iz njegove raztegnjenosti. Zakaj čeravno mraz vodo spervega zgostí, se vendar pri spremembi v led silno razširi. Razteguje se pa led s tako močjo, da je v stanu raznesti kotléno kroglo, ktera se sicer le raznesti zamore z močjo osem in dvajset tisuč funtov.

Ko se na poveršju vode ledéna skorja napravlja, se še vidi, čeravno ne popolnoma, skozi led. Ko je pa skorja debela, se ne vidi več skoz njo. To izhaja iz večih in manjših zračnih mehurjev, ki se napravijo v ledu, in v kterih se žarki svetlobe mnogoverstno lomijo.

Led puhtí iz sebe vodéne sopare, tudi če je mraz še tako hud. Po večkrat ponovljenih skušnjah je gotovo, da pri 4 funtih vode se je v 18 dneh o narhujšem mrazu en funt po puhtenju zgubí, in da 8 lotov težek kos ledú pri narhujšem mrazu v 24 urah za 4 grane ložji postane.

Led se napravlja navadno na poveršju vode. Moti se tedaj, kdor misli, da se led na dnu vode dela in potem kviško vzdigne. Zakaj ker se podnebni zrak navadno zgor vode dotikuje, in ker mora zato nje poveršje narmerzlejše biti, se mora tudi led narprej napravljati tù.

Ravno tako znamenito je napravljanje ledú. Takole se dela: Ob počasnem zmerzovanju se vidijo ledéne niti, ki se na straneh posode napravljajo, v raznih kotičkih med seboj združujejo in na poveršju nekakšno sila tenko mrenico delajo. Tacih nit se prikaže čedalje več; združijo se med seboj in napravljajo tenke ploščice, ki se v raznih legah med seboj zedinijo in poslednjič s poprejšno skorjo sprimejo. Kolikor debeliši je led, toliko več zračnih mehurčikov se prikaže, in kolikor hujši je mraz, toliko veči so. To storí, da se zmirom manj skozi led vidi, posebno proti sredi, in da se še le takrat s silo v veči prostor raztezuje. — Pri hujšem mrazu in silnišem zmerzovanju se napravi na poveršju tenka skorja, ki se naglo od strani proti sredi razširi. Pod njo se napravljajo v podobi trivoglov majhne plaščadice, ki imajo svojo temeljno čerto na kraju posode, verh pa proti sredi. Tako raste debelost ledéne skorje, ki ima, kakor smo prej opomnili, zračne mehurčike v sebi; ta skorja se raztezuje in čedalje ložja prihaja.

Koliki red in kolika skladnost je tudi v narmanjših delih narave! Kako je vsegamogočni Stvarnik vse po teži, po meri in po času tako natanko osnoval in razmeril!

O Noriku in Noreji.

Spisal Davorin Terstenjak.

Drugi članek.

(Dalje.)

Zgodovinski pregled.

Vsi Europejčani so prišli iz iztoka (jutrovih dežel). Ta po združenih spričbah fiziologie in lingvistike poterjena resnica ne potrebuje ne enega posebnega dokaza. Treba nam je pogledati samo na zemljovid, in prepričamo se hitro te potrebnosti. Europa je narodom bele barve skoz uralske in kavkaške klance lahek prehod ponujala. Da nam pa zgodovina ne pové od tega izseljevanja indoparziških narodov nič gotovega, izvira iz tega, ker se je to izseljevanje preje zgodilo, kakor so se začenjali zgodovinski zapisi [1]).

Iz iztočne Indie je prišel tudi vindiški narod, in je ime Indie seboj prinesel v Europo. Te misli, da se Vind ima izpeljevati iz Hindu, je že bil slavni Šafařik leta 1828 [2]), in čeravno v svojih slovanskih starožitnostih reče: „da po kritičnem jezikoslovju ničesa ni našel, kar bi mu služilo za gotovo razlago izvirnega pomena imena Vind“, se vendar ni ločil čistoma od svojega pervega mnenja. On reče dalje: „da preiskavo tega predmeta prepušča prihodnjim jezikoslovcem“ [3]). Jaz sem proti mojstru slavenskega jezikoslovja in zgodovine preslab učenec, vendar se podstopim tudi nekaj rêči o pomenu tega imena, — ali naj nihče ne misli, da jaz svoje terdenje za apodiktično oglasujem. Ako nisem prišel do žive žile resnici, naj dobra, poštena volja velja in druge zbuduje globleje kopati.

Ime Indov se glasí v sanskritu Hindu, v parziškem Hind, v mnogobroju Hunud, gerški ὁ Ἰνδικός, Ἰνδική, latinski Indi, hebrejski Hondu, arabski Hind, etiopiški Henda. Iz indiškega Hindu je lahko slavensko poznamlenje Vind nastalo, ker glasnik *h* je v slavenskih narečjih soroden glasniku *v*; primeri: serbško mu*v*a in mu*h*a, su*h* in su*v*, glu*h* in glu*v*, u*h*o in u*v*o, buzdo*h*an in buzdu*v*an, dalje lužiško *h*oko in slovensko *v*oko, *h*opice in *v*opica [4]), — primeri dalje sanskritsko *v*arkas [5]) in samnitsko *h*irpus [6]), in slavensko *v*rkolak = volkodlak, volkolak (vampyr), dalje sanskritsko: *u*dan, vaudan, in gerško ὕδωρ; primeri še *H*eneti in *V*eneti. Iz teh primer vidimo, da v starih jezicih je *h* soroden glasniku *v*, ali da rad sprehaja v glasnik *v*.

Ali iz ktere korenike je indiško poznamlenje Hindu izpeljevati? To je sila težko dokazati. Koliko so mi imena starih narodov znane, so poznamlenja vzete iz pomenov, ktere izrazujejo zemljo, luč, ogenj, vodo, ali pa iz zaznamkov (symbolov) teh življev. Tudi se najdejo narodi, kterih poznamlenje izrazuje pomene rojenje, pomnoženje [7]). Druge poznamlenja so vzete iz

[1]) Eichhoff Europa und Indien 12. — [2]) Šafařik Abkunft der Slaven str. 201. — [3]) Šafařik Slovanske starožit. I. 8. — [4]) Dr. Fr. Miklosich Slav. Lautlehre str. 415. 335. — [5]) Eichhoff 123. — [6]) Strabon V. — [7]) Leibnitz Collectanea etymolog. ed. Ekhard str. 111: „Populi solent sibi nomina sumere, quae origine sua significant terram, regionem gentem in genere. Sic Tudde gens Hinc Teotisci“ etc.

barantije, rokodelstva, ali te so že novejše. Tudi po božanstvih nahajamo narode imenovane. Imenovanje narodov po rekah, gorah, ravnicah itd., kjer stanujejo, pa je nar novejše, in večidel to poznamljenje nikdar ni občinsko celega naroda, marveč posamnih plemen.

Ako bi ime Hindu iskati bilo v pomenu luči, bi našli v sanskritu glagol indh [1]), kar pomeni goreti, svetiti se. Benfey izvir imena Hindu išče v pomenu ud, ali und [2]), kar pomeni teči, fliessen, benetzen, udan, vaudan, Wasser, gerški ὕδος, latinski unda, slovenski voda, gotiški wato, litvanski wandu, — udras, Amphibie, slavenski vidra, Wasserthier, Fischotter; litvanski udra.

Ime Vindov od vinda, venda, kar v indoeuropejskih jezicih pomeni vodo, so izpeljevali že tudi Jordan, Adelung, Koch-Sternfeld, Barth in Vilhelm [3]). Jaz še navodim indiški glagol hi, kar pomeni polevati [4]), tedaj spet nekaj vodenega, in glagol hu [5]), kteri tudi pomeni liti, giessen, odkod haumas, Trankopfer. Glagol hu pa tudi zanamva: Diis offerre, sacrificare, litare; odtod izhajajo nasledejoče besede hava, havaja, quod offertur, havajavaha, havajavahana, qui oblata consumit i. e, ignis, Ham, Homa, Hamom, holocanstum, ignis, sacrificium deo Agni (bogu ognja) dicatum [6]). (Dalje sledí.)

Ozir po svetu.

Življenje Turkov, njih navade in šege.

(Konec.)

Življenje Slavjanov na Turškem.

Slavjan se povsod rad derží starega. Posebno pa turškim Slavjanom so stare navade kaj ljube. Turki jih scer dosto stiskajo, vendar ker ta stiska ni povsod in ne zmiraj enako huda, se zamore Slavjan na Turškem, kar narodske naprave in staro patriarhalno življenje vtiče, dosto svobodno gibati. To jim je zadosti, da jih nihče ne nadležje pri njih delu, ktero edino je kmetijstvo. Ni ga v celi občini (soseski) druzega, kakor kmet. Skor nikol se ne primeri, da bi sin zapustil očetovo hišo. Marsiktera rodovina (pleme) je tako velika, da je sama v celi vasi, ki ima kacih 30 koč; stanovniki cele vasí imajo tedaj edini perímek, le kerstno ime je drugačno. Tako pleme ene vasí si izvoli starašina, ki opravlja dolžnosti župana. On ukazuje vsacemu vsakdanje delo, kaj ima mož na polju, kaj žena domá delati; on skerbí za uboge, on je sodnik pri vsih razpertijah, — z eno besedo: on je oče, sodnik, dnarničar in zdravnik soseske, in če pop (njih duhovnik) ne more službe božje opravljati, opravlja tudi on molitve, kadí in blagoslovuje.

Navada je tudi, da se več tacih vasí zedini v eno združbo, ktera varje te svoje. Taka združba si izvoli kodši-bašita, kteri je službeni srednik med občino in med turškim pašatom tiste okrajne. Vse pravdne rečí presojuje on s posvetom soseskinih starašin; vsi sosescani so mu s prisego zavezani v pokoršino, pa tudi mora eden druzemu pomagati, tako da eden za vse, in vsi za enega stojé. Kodši-baši ostane glava cele občine, dokler se obnaša tako, da so ž njim zadovoljni; ljudstvo pa ga zamore odstaviti, kakor hitro ni zadovoljno ž njim.

Koča kodši-bašita je večidel občinska hiša, kar se s tem zaznamova, da je s kolmí ograjena. V ti ograji je stanovanje glavarja, sodniško poslopje, eno poslopje, kjer je občinska zaloga spravljena, in eno poslopje, kjer glavar sprejema ljudí, kteri pridejo k njemu. Nekdaj je turška vlada pripustila, da je imel kodši-baši nekoliko oboroženih mož okoli sebe, ki so bili njegovi služabniki in čuvaji za celo združbo. Znani ukaz (hattišerif) poslednjih časov pa je prepovedal, da noben kristjan (rajah) ne smé na Turškem orožja imeti, razun tistih občin, ktere niso pred Albanci ropanja varne.

Ob času vojske ali ob druzih važnih prigodbah, ko turška vlada terja kak večji davek, pokliče glavár skupšino, to je, zbor vsih starašin skupej; kar ta zbor sklene, to velja; je tedaj vlada njih ljudovlada, po kteri so, čeravno Turkom davek odrajtujejo, samostojni v druzih rečéh. Takih gorskih ljudovlad je ondi veliko, ki obstojé ali čisto iz slavjanskega ljudstva, ali tudi iz Grekov ali Romunov, s kterimi skup živé. Turki si ne upajo v te gorate kraje, v kterih imajo kristjani orožje, zakaj celó žene imajo meč ali pa pištolo za pasom. Izgled v tem so jim Černogorci.

Kar cerkvene zadeve vtiče, ne smejo podložni kristijani (rajah) nobene cerkve ali samostana zidati ali popraviti brez posebnega sultanovega dovoljenja, ktero pa se mora plačati. Tudi v imenu carigradskega patriarha pobira turška vlada dnar od kristijanov za izderžanje velikih staroverskih duhovnov; v nekterih okoliših voli tudi ona škofe. Škofijstva prodajajo turški ministri po dražbi; kdor več ponudi, prejme škofovsko službo; večidel postavljajo škofe iz verste gerških fanariotov, kterim niso ne jezik ne navade Slavjanov znane; malo omikani nižji duhovni pa jim morajo pokorni biti v vsem.

Slovanski popotnik.

* 22. dan p. m. je bil v Zagrebu glavni zbor družtva za povestnico in staríne Jugoslavenov pod predsedništvom svetlega bana Jelačiča. Visoki zavetnik marljivega družtva je začel zbor s krepkim in krasnim ogovorom, na kterega je lepo odgovoril družtvini predsednik g. Ivan Kukuljević, ter se zahvalil gosp. banu za blago podporo njegovo. Sklenjeno je bilo v zboru tem prositi vlado, da se narodni muzeum izreče za deželno napravo in obderží na deželne stroške, — da se za knjižnico družtveno, ki šteje že čez 10.000 zvezkov, in za zbirko penezov, kterih število že znese 28.000, postavita dva plačana človeka, da vredujeta vse to. Svetli ban je daroval družtvu v tem zboru 300 fl. za natis enega dubrovniškega klasika.

* Gosp. dr. Miklosić pripravlja „Formenlehre der altslovenischen Sprache“ za drugi natis; bukve druzega natisa bodo še enkrat tako debele, kakor pervega. — Ravno ta preslavni učenik staroslovenščine misli izdati „staroslovensko berilo“.

* Pridni gosp. profesor Robida v Celovcu, ki nam je že marsiktere lepe bukvice podal, je izdelal ravno zdaj ene sila potrebne pod imenom: „Domači zdravnik v navadnih boleznih človeka“, ki pridejo še tega polleta na svetlo. Pomanjkanje zdravnikov po deželi in brez števila vražnih praznih ali škodljivih stvarí, ki se rabijo za zdravila, so napotile tudi v Ljubljani verlega pisatelja, da se je pred nekimi mesci lotil spisovanja domačega zdravnika“. Ker pa se je zdaj po naznanilu „šolsk. prijatla“ zvedilo, da je ravno tako delo že v Celovcu gotovo, je opustil izdelk, vesel, da pride le potrebna knjižica na dan.

* „Drobtinice za leto 1854“ pridejo kmali na dan.

---

[1]) Eichhoff 210. — [2]) Ravno tam str. 224. — [3]) Glej Jordan Origines slavicae IV. 100. Adelung Mithridat II. 471, 654 itd. Koch-Sternfelds Beiträge I. 16—17. Barth deutsche Urgesch. I. 109. Wilhelm German. 87. — [4]) V spisu „o Ambidravih“ sem postavil glagol Vand za koreniko, ali po ostrem vsestranskem pretehtovanju, kako je ime Slava nastalo, sem neresnice unega izpeljevanja prepričan, zato ga prekličem. — [5]) Eichhoff str. 213. — [6]) Bopp Glossar Sanscr. str. 201.

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Ljubljane. Zdaj smo v stanu naznanjati, kako stojí s slovenskim besednjakom, ki bo prišel na stroške presvitlega našega g. knezeškofa na dan. Ko se je 16. dan p. m. po Njih ekscelencii določeni odbor imenitnih slovenskih pisateljev snidel, da bi se posvetoval zastran občnih pravíl, po kterih naj se vreduje za natis namenjeni besednjak, in pa vrednik določi, kteremu se ima delo izročiti, je sklenil odbor vodíla, in enoglasno slavnega gosp. Cigale-ta nasvotoval za vrednika. Gospod knez so poterdili vse predloge; in gosp. Cigale na Dunaji je bil naprošen prevzeti ravno tako častno kakor važno in težavno nalogo. 4. dan t. m. je odpisal gosp. Cigale, da je pripravljen se lotiti tega dela po izročenih pravilih, in ga, se zanašaje na pripomoč tistih domoljubov, ki so se kot revizorji izdelanega rokopisa naj pridniši vêdli, in na podporo v pretres njegovega dela postavljenega odbora, kar bo naj bolj moč, dobro in hitro dodelati. Ker so milostljivi knez vse njegove predloge poterdili, se bo začelo doveršev anje besednjaka, ki ima priti v Blaznikovi tiskarnici s čisto novimi pismenkami v 6000 iztisih na svetlo. Ker se nam od vsih straní naznanuje nepopisljivo veselje, da prejmemo enkrat, kolikor je moč, popolni in sedanjim potrebam primerjeni nemško-slovenski in slovensko-nemški slovar, smo prosili gosp. Cigale-ta: naj po „Novícah“ naznani pravíla, po kterih bo besednjak vredoval, da se to sploh zvé in marsikaj razjasni, ker dozdaj še ni nobenemu znano razun odboru, kteri je omenjene vodila nasvetoval. Ta razglas bode tudi za to dober, da zvedeni možje morebiti še kaj dostavijo, kar bi utegnilo dobro vodilo biti pri izdelovanju besednjaka. Nadjamo se, da neutrudljivi gosp. vrednik bo vstregel našim željam berž ko bo mogel. — Včeraj je prošnja mestnega odbora na Dunaj šla: naj bi Njih veličastvo presvitli cesar ob ognju spet dovolili streljanje na gradu.

Novičar iz mnogih krajev.

Po naj višjem dovoljenju se smé na Beneško in v Lombardijo tudi rèž brez colníne voziti in je colníne prosta vožnja rèží, pšenice, koruze in ovsa podaljšana do konca majnika. — C. k. vodstvo prodajavnice rudarskih pridelkov je razglasilo za ta mesec sledečo ceno: cent svinca od 14 do 16 fl., kotlovine od 75 do 80 fl., živega srebra 141 do 144 fl., Innerberškega jekla 19 fl. 40 kr. do 24 fl. 10 kr., vlitega jekla iz Eisenerca 28 fl. 10 kr. do 39 fl. — Dunajski nadškof vabi v pastirskem listu duhovne in tudi druge verne svoje škofije: naj mu, ker se število bogoslovcov zmiraj manjša, pripomorejo k napravi semenišča za mladenče, ki se imajo izrediti za duhovni stan. Enako semenišče (Alojzjeviše) so z dobrim vspehom napravili že pred več leti knezoškof krajnski v Ljubljani. — Rusovskega poslanca generala Orlova sprejemajo na Dunaji z veliko častjo; časniki še zmiraj vgibujejo namen tega poslanstva, pa nobeden ne vé dosihmal druzega gotovega, kakor to, da sporočilo njegovo mora zlo važno biti, ker general Orlov je imeniten mož in ljubljenec cara Nikolaja. — Konjsko meso dobíva okoli Dunaja zmiraj več prijatlov; v Döblingu so ga že prodali čez 3000 funtov; vsak dan zakoljejo enega konja, in v kratkem se bo nek po dovoljenju c. k. okrajnega poglavarstva odperla perva mesníca za prodajo konjskega mesa. — Iz spodnje Donave se piše: rusovska armada se je začela 28. dan preteklega mesca naprej pomikovati proti Kalafatu; cela moč je skupaj, ktero je Gorčakov namenil za napad Turkov v Kalafatu, in ura kervave vojske se bliža, ktero bi zakasnilo ali pohitrilo le vreme. Majhne bitve se primerjajo skor vsaki dan, tako, da mala Valahija se smé zares imenovati veliko mertvaško polje. Omer-paša je bil pred nekimi dnevi sam v Kalafatu prepričati se: ali je to mesto v stanu se zoperstaviti rusovski sili, in je nek ukazal, braniti se do zadnjega moža. Po ukazu rusovske vlade je razpisalo vlaško ministerstvo, da za armado v Moldavi in Valahii potrebuje za zdaj 18.900 volov, 54.000 veder močnega žganja, 82.000 veder jesiha, 198.000 četvert ječmena; zakladavci naj se oglasé s ponudbami. Po vsih krajih Valahije nabirajo Rusi prostovoljce, kteri se bojo razdelili v 3 kardela; stari knez Miloš daruje, kar more, spraviti veliko četo prostovoljcov na noge. Pisma iz Petrograda pišejo, da se kaj tacega nikdar v Rusii ni mislilo, da se bo skor cela Europa zoper njo na vojsko pripravljala; za to napenja tedaj tudi ona vse žile spraviti kar nar več more armade na vojsko. Kar pa rusovskim domoljubom naj bolj sercé teží, je velika nevarnost, v kteri so rusovske barke na černem morju, od kar so se ondi prikazale francozko-angležke. Bere se, da ste angležka in francozka vlada 1. dan t. m. odgovorile na vprašanje rusovskega cara: kaj bojo počele nju barke na černem morju? s tem, da te barke imajo varovati Turčijo, in da na ta odgovor se je namenil rusovski poročnik drugi dan Pariz zapustiti. 22. dan p. m. je veliko francozko-angležkih bark jadralo iz černega morja v carigradski kanal nazaj, se ondi previdit z novim proviantom. Turške barke neprenehoma vozijo vojake in orožje na bojišče v Azio. — Ministra angležka sta imela pervi dan, ko se je deržavni zbor začel, v zgornji in spodnji zbornici nar več s tem opraviti, da sta zagovarjala od vsih straní napadano vlado, da ni nikdar v škodo in nečast angležko deržala z Rusom, in da se princ Albert, mož kraljice, ni nikdar zoper deželno vstavo vtikal v vladarske opravila, kakor so ga časniki presilno natolcvali. Kako goreči pa so scer mlačni Angleži za Turke postali, je bilo naj bolj očitno v tem, da celo dolgo pot, ko se je turški poročnik v deržavni zbor peljal, ga je ljudstvo po ulicah sprejemalo s tisučernim „živio“. — Serbska vlada je v veliki zadregi; turški sultan ji je poslal pismo (ferman), v kterem ji poterjuje mnoge pravíce in jo osvoboduje rusovskega branitelstva; poslala je veljavnega Jancovića na Dunaj, menda za svet prašat: kaj ima storiti: ali vzeti tisti ferman ali ne. — Princ Napoleon se je podal v Belgio, kjer ga z veliko častjo sprejemajo v znamnje: da Belgia derží s Francozom. — V Jeruzalemu bojo v kratkem napravili romarsko hišo za Austriance, za ktero je pridni konzul Pizzamano nabral že 20.000 fl.

Današnjemu listu

je pridjana 13. pôla Vertovcove „občne povestnice“, od ktere bo vsaki mesec sledila ena pôla. 13. pôla je doklada za pretekli mesec, v kterem se je natis zakasnil; 14. pôla pride še ta mesec na svetlo. — Kdor novih naročnikov želí pervih 12 pôl, tedaj celo delo imeti, naj pošlje 48 kr.

Pogovori vredništva.

Gosp. dop. v P.: dobili smo.

Stan kursa na Dunaji 4. februaria 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	88 5/8	fl.
	4 1/2 „	77 1/2	„
	4 „	70 1/2	„
	3 „	53 1/2	„
	2 1/2 „	45 1/2	„
Oblig. 5% od leta 1851 B		112	„
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		88 1/2	„
Zajemi od leta 1834 . .		221 1/2	„
„ „ 1839 . .		131 1/2	„

Esterhaz. srečke po 40 fl.		80	fl.
Windišgrac. „ „ 20 „		27 1/4	„
Waldštein. „ „ 20 „		28 1/4	„
Keglevičeve „ „ 10 „		10 1/2	„
Cesarski cekini		5 fl. 57	
Napoleondor (20 frankov)		9 fl. 56	
Suverendor		17 fl. 18	
Nadavk (agio) srebra: na 100 fl. .		25 3/4	fl.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*